

АМЕРИКАНСЬКА ФІЛОСОФІЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Вступ. Досліджено вплив американської філософської традиції на формування сучасного міжнародного права. Проаналізовано історичні витоки ключових політико-правових концепцій, які сформувалися у межах американської філософської думки, починаючи з епохи Просвітництва і до сучасності. Особливу увагу приділено теорії природного права, концепціям ліберальної демократії та верховенству права як фундаментальним принципам, що вплинули на розвиток міжнародно-правових норм. Також розглянуто внесок окремих американських мислителів та політичних діячів, зокрема Вудро Вільсона, який заклав основи колективної безпеки та принципу самовизначення народів у міжнародному праві.

Методи. Виконано на основі міждисциплінарного підходу, що включає історико-філософську реконструкцію, герменевтичний аналіз політичних і правових текстів, а також порівняльний метод. Вивчення першоджерел дозволило простежити взаємозв'язок між американською політико-правовою думкою та міжнародними правовими стандартами. Використання компаративного аналізу дало змогу порівняти основні положення американської філософії з міжнародно-правовими актами, такими як Загальна декларація прав людини, Статут ООН та інші ключові документи, що регулюють міжнародні відносини.

Результати. Підтверджено, що основоположні принципи американської філософії, зокрема ідеї природного права, рівності, свободи та демократичного правління, справили значний вплив на формування міжнародного права. Ліберальні демократичні цінності, які лежать в основі американської правової системи, було закріплено в міжнародних правових документах та стали частиною загальноприйнятих норм міжнародного порядку. Також доведено, що ідеї Вудро Вільсона про колективну безпеку, відкрити дипломатію та право націй на самовизначення стали основою для формування післявоєнної системи міжнародних відносин та вплинули на створення ООН. Аналіз міжнародних угод і правових механізмів свідчить, що американська правова модель продовжує визначати розвиток міжнародного права, формуючи основи мирного врегулювання конфліктів, забезпечення прав людини та підтримки глобальної стабільності.

Висновки. Доведено, що американська філософія мала значний вплив на становлення сучасного міжнародного права. Ідеї свободи, демократії, рівності та верховенства права, що розвивалися у межах американської політичної думки, стали невід'ємною частиною сучасного міжнародного правового порядку. Внесок Вудро Вільсона, зокрема його ініціативи щодо Ліги Націй, сприяв формуванню правових механізмів міжнародного співробітництва. Загалом американська філософська традиція продовжує відігравати важливу роль у розвитку правових стандартів, що регулюють відносини між державами в сучасному світі.

Ключові слова: американська філософія, міжнародне право, ліберальна демократія, природне право, правова держава, права людини.

Вступ

В історії американської філософії є різноманітні періоди, і в кожному з цих періодів у американських мислителів було особливе розуміння проблем та предмета філософії. Водночас, як і в епоху американського пуританізму, так і в добу Просвітництва та в XIX–XX ст. у центрі філософування поставали проблеми співвідношення людини-Бога, людини-природи, людини-держави тощо. І американська правова система значною мірою базувалася на ідеях природного права, прагматизму, концепції демократичного лібералізму та загалом на ідеях свободи. Політико-правові аспекти американської філософії мали значний вплив на формування як американського правового кола, так і сучасного міжнародного права. Праці видатних філософів Нового часу, таких, наприклад, як Дж. Лок, Ш. Монтеск'є та інших, заклали основу засадничих ідей Декларації незалежності США (*United States Declaration of Independence*), а згодом і Конституції США (*United States Constitution*). **Мета дослідження** – виявити філософські засади американської думки, які вплинули на формування сучасного міжнародного права. Аналіз охоплює ідеї природного права, індивідуалізму та свободи як ключових принципів.

Методи

У статті для аналізу чинників розвитку міжнародного права крізь призму історії американської філософії було використано міждисциплінарний підхід. Окрім методів, що мають загальний характер та використовуються більшістю наук, було використано специфічні методи

історико-філософських наук. Ця необхідність під час добирання методології була викликана характером предмета дослідження, який лежить на межі різних дисциплін та галузей знання. Для аналізу текстуальної джерельної бази було використано герменевтичний метод, що уможливив розуміння сенсу та філософських змістів у книгах, трактатах, статтях тощо. Для реконструкції ідеї, крізь призму яких було здійснено дослідження специфіки міжнародного права, було використано метод історико-філософської реконструкції, щоб філософські погляди минулого порівняти із сучасними. Для порівняння, власне, було використано порівняльний метод, що допоміг віднайти спільні та відмінні риси в поглядах мислителів різних часів.

Результати

Розглядаючи ліберальну демократію і правові норми міжнародного співтовариства крізь призму історії американської філософії, необхідно наголосити на американській політико-правовій моделі, яка заснована на ідеях ліберальної демократії, а саме, що вона включає принципи прав людини, правової держави та ринкової економіки. Ці ідеї стали основою для розроблення низки міжнародних документів, зокрема Загальної декларації прав людини (*Universal Declaration of Human Rights*, 1948) та Статуту Організації Об'єднаних Націй (1945). Принципи захисту прав і свобод особи, недоторканності державного суверенітету та мирного врегулювання конфліктів знаходять відображення у міжнародних правових актах, багато з яких формувалися під впливом США.

Однією із найважливіших філософських проблем для історії американської філософії постає проблема свободи. Свобода розумілася за часів Просвітництва як ідеал, як абсолютна цінність, як цементувальне поняття, необхідне для розбудови вільної держави. З погляду філософії поняття свободи має суперечливий характер, вона виявляється у стосунках людей так само, як і у взаємодії держав. Свобода парадоксальним чином може існувати виключно за наявності обмежень, іншими словами, свобода існує за наявності правил та законів. Свобода в контексті філософії – це багатовимірне поняття, яке має різні інтерпретації залежно від філософської традиції та контексту. Беручи до уваги метафізичний контекст, необхідно наголосити на онтологічній проблематиці цього питання, а саме, чи існує свобода волі або ми маємо картину панування детермінізму. Такі філософи, як Аврелій Августин, Г. В. Ляйбніц, І. Кант та інші, вважали, що людина здатна діяти незалежно від зовнішніх обставин. З іншого боку, цю проблему можна аналізувати з етичного погляду, І. Кант визнавав свободу за автономію морального закону, який людина сама для себе встановлює – це відомий категоричний імператив. Політико-соціальне розуміння свободи охоплює питання влади, права, суспільних норм і ролі держави в забезпеченні або обмеженні свободи людини. Воно включає аналіз того, як свобода виявляється у відносинах між індивідом, суспільством і державою. Поняття позитивної свободи відіграє центральну роль у соціал-лібералізмі, що відрізняє його від класичного лібералізму. Крім того, ця концепція вплинула на формування політичної філософії соціал-демократії.

У своєму есеї "Дві концепції свободи" ("Two Concepts of Liberty", 1958) англійський філософ та історик Ісаїя Берлін (*Isaiah Berlin*, 1909–1997) розмежував два типи свободи: негативну свободу, що передбачає відсутність зовнішнього втручання з боку інших осіб; позитивну свободу, яка зосереджена на здатності людини самостійно приймати рішення та визначати власні дії: "у яких межах суб'єктові – особі чи групі осіб – дозволено чи слід дозволити робити те, що він спроможний робити, і бути тим, ким він спроможний бути, без втручання інших осіб" (Берлін, 1998, с. 59).

Цікавим є той факт, що в англійській мові для позначення стану свободи часто використовуються два терміни. Слова *liberty* та *freedom* в англійській мові мають схоже значення, але використовуються у різних контекстах. Наприклад, *liberty* зазвичай означає свободу як юридичне чи політичне право, відсутність зовнішнього контролю або примусу з боку держави чи суспільства. Це слово має латинське походження (*libertas*) і часто використовується у правовому та політичному дискурсі. Наприклад, у виразах *особиста свобода*, *політична свобода* або *громадянські свободи*. Цей термін означає стан, у якому людина може діяти без незаконних обмежень, але все ще підпорядковується законам суспільства. Тому воно часто зустрічається в офіційних документах та Конституціях. У Конституції США зазначено: "Ми, люди Сполучених Штатів, щоб сформувані більш досконалий Союз, встановити справедливості, забезпечити внутрішній спокій, забезпечити спільну оборону, сприяти загальному добробуту та забезпечити благословення свободи для себе та наших нащадків, висвячуємо та встановлюємо цю Конституцію для Сполучених Штатів Америки" (*The Constitution of the United States ...*, 2020). Натомість слово *freedom* має більш широке значення та охоплює не лише правовий, а й особистий та філософський виміри свободи. Це слово походить із давньоанглійської

мови від слова "freedom" і вказує на відсутність будь-яких обмежень або примусу, включаючи внутрішні обмеження, такі як страх чи залежність (Harper, n.d.). Для цього слова характерним є ужиток у таких виразах, як *freedom of thought* (свобода думки), *freedom of choice* (свобода вибору), *freedom from fear* (свобода від страху) тощо. Слово *freedom*, на відміну від *liberty*, означає не просто відсутність контролю з боку держави, а загальну незалежність і можливість діяти без будь-яких перепон. Іншими словами, основна відмінність між цими двома поняттями полягає в тому, що *liberty* зазвичай стосується зовнішньої, правової свободи, тоді як *freedom* – це більш загальне поняття, яке включає і внутрішню незалежність. У політичному контексті, наприклад, у США, говорять про *liberty*, коли йдеться про права, гарантовані Конституцією. У більш філософському чи особистісному контексті використовують *freedom*, наприклад, коли говорять про свободу вибору чи мислення. Хоча дуже часто, в повсякденній мові, ці слова сприймаються як синоніми, їхнє значення має важливі нюанси, що варто враховувати залежно від ситуації.

Однією із ключових традицій в історії американської філософії є американська політико-правова модель, що заснована на ідеях прагматизму. Прагматизм як одна із суто американських філософських шкіл визнавала іншу природу істини не як такої, що має абсолютні властивості та корисна людям, натомість сама користь стає істиною. Над впровадженням ідей американського прагматизму стояли такі видатні мислителі, як Чарльз Пірс, Вільям Джеймс та Джон Дьюї. У їхніх поглядах прагматизм передбачає гнучкість у підходах до права, він розглядає можливість адаптації законодавства до умов міжнародного середовища. Зокрема, концепція правового реалізму, що виникла в американській юриспруденції, стала важливим підходом у тлумаченні міжнародного права, підкреслюючи необхідність урахування реальних політичних та соціальних обставин.

Американський підхід до прав людини та глобального врядування США відіграли важливу роль у формуванні сучасних міжнародних механізмів захисту прав людини. Від ідеї американського президента Томаса Вудро Вільсона (*Thomas Woodrow Wilson*, 1856–1924) про право народів на самовизначення до активної участі у створенні ООН і міжнародних трибуналів, американська філософія впливала на еволюцію світового правопорядку. Принципи індивідуальної свободи, економічної відкритості та міжнародного співробітництва стали наріжним каменем глобального правового устрою. Через сто років після інавгурації американський мислитель усе ще залишається однією з найвпливовіших і найзагадковіших постатей XX ст. Будучи лауреатом Нобелівської премії миру 1919, яку присудили за миротворчі зусилля, Т. В. Вільсон увійшов в історію ще й як перший президент США, який здійснив офіційний візит до Європи, взявши участь у Паризькій мирній конференції. Він проявив себе активним ініціатором у міжнародному правовому полі. Його пропозиції лягли в основу Версальського договору. Крім того, Т. В. Вільсон був одним із головних ініціаторів створення Ліги Націй, проте США так і не доєдналися до цієї організації. Сенат, де республіканська більшість виступала проти додаткових міжнародних зобов'язань, відмовився ратифікувати угоду про вступ. Ще змолоду, отримавши ступінь доктора філософії з історії та політології в Університеті Джонса Гопкінса, Т. В. Вільсон викладав у кількох коледжах до того, як його призначили президентом Принстонського університету, де він став видатним представником прогресивізму у вищій

освіті. На сьогодні він є єдиним президентом США в історії країни, який має ступінь доктора філософії.

Американський політичний діяч відвідував Девідсон-коледж (*Davidson College*) у Девідсоні, штат Північна Кароліна, у 1873/1874 навчальному році, але згодом перевівся до коледжу Нью-Джерсі, який зараз є Принстонським університетом. Після більш ніж десяти років досліджень і написання, автор, лауреат Пулітцерівської премії А. Скотт Берг (*A. Scott Berg*) написав дуже інформативну та проникливу біографію 28-го президента. У книзі "Вільсон" ("*Wilson*", 2013) автор стверджує, що американський президент вивчав політичну філософію та історію, брав активну участь у літературних та дискусійних клубах. Утім, не лише інтерес до філософії проявлявся у ньому, він активно практикував філософські рефлексії: "Найбільше задоволення Вільсон отримав від написання *Уряду Конгресу*. Це книга, яка виросла з одного з його раніше неопублікованих есеїв. Як він писав своїй нареченій: «Я хочу зробити внесок у нашу літературу того, чого ніколи не вносив жоден американець, – дослідження філософії наших закладів, не абстрактної й окультної, а практичної та сугестивної філософії, яка є стрижнем наших державних методів»" (*Berg*, 2013, р. 45–49). Важливо наголосити, що А. Скотт Берг був першим біографом, який отримав доступ до двох нещодавно виявлених схованок паперів, що належали людям, близьким до президента, у книзі він уперше описує велику кількість раніше невідомих деталей, які висвітлюють його життя та погляди.

Книга "Уряд Конгресу: Дослідження американської політики" ("*Congressional Government: A Study in American Politics*", 1885) – це перша така праця Т. В. Вільсона, вона була опублікована в 1885 році, і є критичним аналізом політичної системи США, зокрема впливу Конгресу на управління країною: "Мета цих есе – не вичерпати критику уряду Сполучених Штатів, а лише вказати на найхарактерніші практичні особливості федеральної системи. Взятвши Конгрес як центральну та переважну владу в системі, їхня мета полягає в тому, щоб проілюструвати все, що належить Конгресу. Усі бачили, і численні критики казали, що наша форма національного правління є унікальною, що має цілком власний характер; але є чимало доказів того, що дуже мало хто бачив, у чому він найбільш істотно відрізняється від інших урядів світу. Існували й існують інші федеральні системи, досить схожі, і навряд чи будь-який законодавчий чи адміністративний принцип нашої Конституції був молодим навіть тоді, коли ця Конституція була створена" (*Wilson*, 1885). Серед основних філософсько-політичних ідей американського мислителя варто виокремити ідеї домінування Конгресу, слабкості виконавчої влади, порівняння з парламентською системою тощо. Відомо, що він симпатизував британській парламентській моделі, де уряд є більш відповідальним перед законодавчим органом і має більшу ефективність у прийнятті рішень. Він писав: "Я думаю, що філософський аналіз будь-якої успішної та благотворної системи самоврядування розкриє той факт, що її єдині ефективні стримування полягають у поєднанні елементів, у поєднанні, здавалося б, суперечливих політичних принципів; що британський уряд досконалий пропорційно, оскільки він немонархічний, а наш безпечний пропорційно, оскільки він недемократичний; що Сенат часто рятує нас від стрімголові народної тиранії" (*Wilson*, 1885). У цій видатній науковій роботі розглядаються труднощі, пов'язані з розподілом законодавчої та виконавчої влади в американській Кон-

ституції. У своїй першій книзі автор стверджує, що законодавча влада отримала несправедливі переваги від системи стримувань і противаг, що загрожувало ефективності конституційного поділу влади. Ця книга стала важливою в історії американської філософсько-політичної думки, хоча Т. В. Вільсон пізніше переглянув деякі свої погляди, у своїй політичній кар'єрі, особливо на посаді президента, він прагнув посилити виконавчу владу, що відповідало його більш пізнім ідеям про ефективне управління. Ця книга є класичним аналізом американської політичної системи та має значення для розуміння розвитку виконавчої та законодавчої влади в США.

У своїй монографії "Політична думка Вудро Вільсона, 1875–1910" ("*The Political Thought of Woodrow Wilson, 1875–1910*") дослідник Нільс Аге Торсен (*Niels Aage Thorsen*) стверджує, що Т. В. Вільсон високо цинив як філософський спадок античного філософа Арістотеля, так і доробки тогочасних мислителів, зокрема й ідеї дослідника пенітенціарної системи США, французького мандрівника А. де Токвіля. Подорожуючи Америкою, Алексіс-Шарль-Анрі Клерель де Токвіль (*Alexis-Charles-Henri Clérel de Tocqueville, 1805–1859*) зауважив, що американці живуть так, наче наслідують філософію його співвітчизника – Рене Декарта (*René Descartes, 1596–1650*), але не читають його взагалі: "Гадаю, що в усьому цивілізованому світі нема країни, де філософії було б відведено менше місця, ніж у Сполучених Штатах. Американці не мають власної філософської школи і дуже мало цікавляться усіма тими школами, що суперничають у Європі... Водночас очевидним є те, що мало не всі мешканці Сполучених Штатів мають подібні принципи мислення і керують своїми розумовими прагненнями згідно з тими самими правилами..." (Токвіль, 1999, с. 342). Про французького мислителя американський президент висловлювався з великою шанобою, ось як про це пише Н. А. Торсен: "Коли він прочитав *Демократію в Америці* кількома роками пізніше, Вільсон зазначив, що це "найкраща філософія з часів Арістотеля. Політичні інститути передбачають особливий моральний і сентиментальний стан суспільства, одне з його цінних роздумів" [Токвіля]" (*Thorsen*, 1988, р. 37).

Цікавим видається той факт, що Т. В. Вільсон навчався в університеті Джонса Гопкінса філософії у вчителя німецького ідеалізму Джорджа Сильвестра Морріса (*George Sylvester Morris, 1840–1889*), у якого саме в цей час навчався видатний американський філософ прагматист – Джон Дьюї. "Ідея держави була викладена ще з іншого боку. Джордж Сильвестр Морріс, професор філософії, був третім із викладачів Вільсона в університеті Джона Гопкінса, чий інтерес був пов'язаний з німецькою наукою" (*Thorsen*, 1988, р. 75). Оскільки Дж. С. Морріс не був штатним членом факультету Джонса Гопкінса, а приїздив до Балтімора кожного семестру з Мічиганського університету, його вплив на Т. В. Вільсона залишився непоміченим і вперше був запропонований дослідниками, які відновили надзвичайно ретельні нотатки лекцій Дж. С. Морріса з жовтня 1884-го до січня 1885-го року включно (*Thorsen*, 1988, р. 75–76).

Ерл Латем (*Earl Latham*) для своєї книги "Філософія і політика Вудро Вільсона" ("*The philosophy and policies of Woodrow Wilson*", 1958) відібрав з десятків есеїв, написаних з нагоди сторіччя від дня народження Т. В. Вільсона, найбільш важливі роботи, які заслуговували на публікацію Американською асоціацією політичних наук, засновником і першим президентом якої був сам президент (*Latham*, 1958). Ці есеї були написані провідними

експертами, щоправда, написані вони були без попередньої узгодженості. Це, у свою чергу, у методологічному плані призвело до цікавих та унікальних висновків, які полягали в тому, що всі автори по-різному розуміли суть та внесок у суспільно-політичну думку філософських поглядів американського президента. У заключному слові Е. Латем дуже влучно висловлюється щодо значущості постаті Т. В. Вільсона як для інтелектуальної, так і для політичної історії США: "Тому Вудро Вільсон є не лише взірцем інтелектуала в політичному житті, але він також виступає за найкраще в американській ліберальній традиції" (Latham, 1958).

Зовнішня політика Т. В. Вільсона ґрунтувалася на його месіанській філософській вірі в те, що Америка має надзвичайний обов'язок поширювати свої принципи, одночасно відображаючи "тріюзми" американської думки: "Під час адміністрації Вільсона Америка стала ключовим гравцем у світових справах, проголошуючи принципи, які, хоч і відображали істини американської думки, усе ж ознаменували революційний відхід для дипломатів Старого Світу. Ці принципи стверджували, що мир залежить від поширення демократії; що держави слід оцінювати за тими самими етичними критеріями, що й окремих людей, і що національний інтерес полягає в дотриманні універсальної системи права" (Kissinger, 1994, p. 30).

У січні 1919 року в Парижі відбулася Паризька мирна конференція, яку приймала Франція. Конференцію було скликано для встановлення умов миру після Першої світової війни. І хоча в ній взяла участь майже тридцять країн, представники Великої Британії, Франції, Сполучених Штатів та Італії стали відомими як "велика четвірка". На цій конференції було підписано Версальський договір, який включав заплановане створення Ліги Націй, яка слугувала б і міжнародним форумом, і міжнародною угодою колективної безпеки. Проблема встановлення кордону між Італією та Югославією – так звана адриатичне питання – включно з питанням Фіуме стала головною темою суперечки на Паризькій мирній конференції. У той час як італійські представники на мирній конференції вимагали виконання Лондонського договору та додаткового присудження Рієки (Фіуме), Т. В. Вільсон виступив проти їхніх вимог і висунув свої "Чотирнадцять пунктів", які віддавали перевагу рішенню, яке спиралося на місцеве самовизначення. Він запропонував поділ півострова Істрія вздовж лінії Вільсона, що значною мірою відповідало його філософським поглядам та етнічному складу населення (Burgwyn, 1997). Принципи було викладено 8 січня 1918 року у промові президента Вільсона до Конгресу про цілі війни та умови миру (Snell, 1954).

Філософська суть "14 пунктів" Т. В. Вільсона, проголошених 8 січня 1918 року, ґрунтується на принципах лібералізму, самовизначення народів, міжнародної співпраці та морального порядку в політиці. Його план відображав переконання, що майбутній мир має базуватися не лише на дипломатичних угодах між державами, а й на фундаментальних моральних та етичних засадах. Серед цих принципів були такі, як відкрита дипломатія без таємних договорів, рівні умови торгівлі, зменшення озброєння серед усіх націй, урегулювання колоніальних претензій, окремі права окремим державам, і створення Ліги Націй (The Fourteen Points, n.d.). Мислитель був переконаний у важливості існування міжнародного права, але визнавав його недосконалість: "Таким чином, міжнародне право взагалі не є правом у строгому сенсі цього терміна – воно не є загалом волею будь-якої держави; не має влади над народами, яка ними правила би".

Ці та інші ідеї лягли у філософський напрям, який отримав назву вільсоніанізм. Основними рисами його філософії, які мали вплив як на американських інтелектуалів та суспільно-політичні процеси, так і міжнародно-правові процеси світового масштабу, були пропаганда демократичних ідеалів, капіталізм, підтримка відкритої дипломатії, права націй, особливо малих націй, на самовизначення та захист цього права фігурою Ліги Націй. А також американському президенту притаманна була віра в те, що зовнішня політика демократичних держав є морально вищою, тому що люди в демократичних країнах за своєю природою є миролюбними (Kissinger, 1994, p. 46).

Дискусія і висновки

Дослідження підтвердило значний вплив американської філософської традиції на формування сучасного міжнародного права. Основні принципи, закладені мислителями епохи Просвітництва та модерну, такі як ідеї природного права, правової держави та демократичних свобод, стали фундаментом для розвитку міжнародних правових норм. Американська правова модель, заснована на принципах свободи, рівності та верховенства права, суттєво вплинула на міжнародні угоди та механізми мирного врегулювання конфліктів.

Окрему роль у розвитку міжнародного права відіграв Т. В. Вільсон, який не лише сформував концепцію Ліги Націй, але й заклад основі нової політико-правової парадигми, що базується на ідеях колективної безпеки та самовизначення народів. Його "14 пунктів" стали важливим кроком у створенні глобальної системи дипломатичних відносин, заснованої на принципах міжнародного права, відкритої дипломатії та прав людини. Філософський підхід Т. В. Вільсона до міжнародного врегулювання конфліктів заклад основу для подальшого розвитку таких організацій, як ООН, і вплинув на формування сучасних механізмів міжнародного правопорядку.

Американська політико-правова думка сприяла закріпленню ключових концепцій, таких як рівність перед законом, поділ влади та захист основних прав особи, що знайшло відображення у міжнародних правових актах та конвенціях. У підсумку американська філософія та її правові концепції не лише визначили внутрішню політику США, але й стали невід'ємною частиною глобального правового порядку, забезпечуючи стабільність і розвиток міжнародного співтовариства.

Список використаних джерел

- Берлін, І. (1998). Дві концепції свободи. У Я. Кіш, Упоряд. *Сучасна політична філософія: Антологія* (с. 56–114). Основи. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kish_Yanosh/Suchasna_politychna_filosofia.pdf
- Токвіль, А. (1999). *Про демократію в Америці*. Всесвіт.
- Berg, A. S. (2013). *Wilson*. Simon & Schuster.
- Burgwyn, H. J. (1997). *Italian Foreign Policy in the interwar period 1918–1940*. Praeger Publishers.
- Harper, D. (n.d.). Etymology of freedom. In *Online Etymology Dictionary*. Retrieved March 26, 2025, from <https://www.etymonline.com/word/freedom>
- Kissinger, H. (1994). *Diplomacy*. Simon & Schuster.
- Latham, E. (Ed.). (1958). *The philosophy and policies of Woodrow Wilson*. University of Chicago Press.
- Snell, J. L. (1954). Wilson on Germany and the fourteen points. *Journal of Modern History*, 26(4), 364–369.
- The Constitution of the United States: A transcription*. (2020). National Archives. <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>
- The Fourteen Points*. (n.d.). National WWI Museum and Memorial. <https://www.theworldwar.org/learn/peace/fourteen-points>
- Thorsen, N. A. (1988). *The Political Thought of Woodrow Wilson, 1875–1910*. Princeton University Press.
- Wilson, W. (1885). *Congressional government* (2nd ed). Houghton, Mifflin and Co.

References

- Berg, A. S. (2013). *Wilson*. Simon & Schuster.
- Berlin, I. (1998). Two concepts of freedom. In J. Kish, Comp., *Modern political philosophy: An Anthology* (pp. 56–114). Osnovy [in Ukrainian]. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kish_Yanosh/Suchasna_politychna_filosofia.pdf

Burgwyn, H. J. (1997). *Italian Foreign Policy in the interwar period 1918–1940*. Praeger Publishers.
 Harper, D. (n.d.). Etymology of freedom. In *Online Etymology Dictionary*. Retrieved March 26, 2025, from <https://www.etymonline.com/word/freedom>
 Kissinger, H. (1994). *Diplomacy*. Simon & Schuster.
 Latham, E. (Ed.). (1958). *The philosophy and policies of Woodrow Wilson*. University of Chicago Press.
 Snell, J. L. (1954). Wilson on Germany and the fourteen points. *Journal of Modern History*, 26(4), 364–369.
The Constitution of the United States: A transcription. (2020). National Archives. <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>

The Fourteen Points. (n.d.). National WWI Museum and Memorial. <https://www.theworldwar.org/learn/peace/fourteen-points>
 Thorsen, N. A. (1988). *The Political Thought of Woodrow Wilson, 1875–1910*: Princeton University Press.
 Tocqueville, A. (1999). *On democracy in America*. Vsesvit [In Ukrainian].
 Wilson, W. (1885). *Congressional government* (2nd ed). Houghton, Mifflin and Co.

Отримано редакцією журналу / Received: 25.04.25
 Прорецензовано / Revised: 12.05.25
 Схвалено до друку / Accepted: 26.05.25

Maksym LESHCHENKO, PhD Student
 ORCID ID: 0009-0003-5560-7678
 e-mail: leshchenko.max@gmail.com
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

AMERICAN PHILOSOPHY AS A FOUNDATION FOR THE DEVELOPMENT OF MODERN INTERNATIONAL LAW

Background. *This article examines the influence of American philosophical thought on the evolution of modern international law. The study explores the historical background, key philosophical doctrines, and their contribution to the legal system of the United States, which later played a pivotal role in shaping global legal norms. Special attention is given to the ideas of liberal democracy, natural law, and the rule of law as fundamental principles that influenced the development of international legal frameworks. Additionally, the paper highlights the philosophical contributions of President Woodrow Wilson, whose vision of collective security and national self-determination laid the foundation for modern diplomatic and legal institutions.*

Methods. *The research employs an interdisciplinary approach that integrates historical-philosophical analysis, hermeneutic examination of legal and political texts, and comparative methodology. This combination allows for a thorough investigation of the conceptual links between American political thought and the principles underlying contemporary international law. The study also draws on primary sources, including the writings of key American thinkers and legal theorists, as well as international treaties and agreements influenced by these ideas.*

Results. *The findings reveal that the American philosophical tradition, particularly its emphasis on individual rights, democracy, and the separation of powers, significantly shaped international legal norms. Key elements of American political philosophy have been incorporated into major international legal documents, such as the Universal Declaration of Human Rights, the UN Charter, and various international conventions. Furthermore, the study demonstrates that Woodrow Wilson's "Fourteen Points" introduced a new paradigm for international relations, advocating for transparent diplomacy, self-governance, and collective security as mechanisms to prevent conflicts and ensure global stability. His philosophical and legal perspectives contributed to the formation of the League of Nations and later influenced the structure of the United Nations.*

Conclusions. *The research confirms the profound impact of American philosophical principles on modern international law. The adoption of concepts such as freedom, democracy, and human rights has played a crucial role in structuring the international legal order. The legacy of American legal thought continues to shape contemporary global governance, reinforcing the necessity of legal frameworks that uphold justice, peace, and international cooperation.*

Keywords: *American philosophy, international law, liberal democracy, natural law, rule of law, human rights.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.